

17 april 2018
Doc.nr. 2018-025552, FC
Dossiernr. K3966

Nummer 17/2018

Voordracht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van Groningen ter vaststelling van de Rekening 2017 en de 7^e wijziging van de Begroting 2018.

1. Samenvatting

Wij leggen in de Rekening 2017 verantwoording af over de in 2017 geplande doelen, prestaties en middelen. Hierbij volgen wij de opzet van de Begroting 2017.

Over het jaar 2017 is sprake van een voordelig rekeningresultaat van afgerond € 6,6 miljoen. Bij dit resultaat doen wij een zevental bestemmingsvoorstellen (zie besluiten C tot en met J) waarmee dit bedrag volledig bestemd is.

Voorgesteld wordt:

- A. De Grondexploitatie (GREX) Blauwestad 2018 vast te stellen en de looptijd te handhaven op 20 jaar. Op basis van de GREX Blauwestad 2018 verlagen we de voorziening Blauwestad met € 3.109.000. Deze vrijval komt ten gunste van de reserve Compensatie dividend Essent;
- B. Op grond van de Provinciewet de geheimhouding te bekrachtigen van de GREX Blauwestad 2018 die ter inzage in de Statenkast ligt;
- C. In verband met het overboeken van kredieten van 2017 naar 2018 € 2.728.700 toe te voegen aan de Algemene reserve. Hiermee blijven deze middelen overeenkomstig het oorspronkelijke doel beschikbaar;
- D. De kosten als gevolg van de handhaving bij North Refinery ad € 292.625 en Talen Recycling ad € 619.208 te dekken ten laste van de Algemene reserve - onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit;
- E. De koerswinst bij de voortijdige verkoop van de NWB-obligaties voor een bedrag van € 1.270.750 toe te voegen aan de Algemene reserve voor de dekking van de toekomstige rentederving 2018 tot en met 2022;
- F. Het nadeel van € 425.695 als gevolg van het treffen van een voorziening voor het Investeringsfonds Groningen B.V. te dekken uit de Algemene reserve - onderdeel incidentele weerstandscapaciteit;
- G. Conform voordracht 4/2018 de provinciale bijdrage aan de viering van Koningsdag 2018 € 185.000 te bestemmen uit het rekeningresultaat 2017;
- H. De Algemene reserve - onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit - aan te vullen met € 2.100.000 vanuit het rekeningresultaat 2017 en met € 600.000 uit de reserve Bodemsanering;
- I. De vrijgevallen middelen uit de voorziening Frictiekosten ad € 1.150.307 toe te voegen aan de reserve AKP voor de (financiële) afronding van de bezuinigingstaakstelling 2011-2015;
- J. Het stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent) aan te vullen met € 460.285 vanuit het rekeningresultaat 2017 conform de besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2017 (26/2017) over de investeringen in Groningen Airport Eelde en het bijbehorende Compensatiepakket;
- K. De jaarrekening 2017 vast te stellen, waarbij rekening houdend met een positief besluit over de hiervoor genoemde voorstellen onder C tot en met J geen vrij besteedbare ruimte resteert;
- L. De 7^e wijziging van de Begroting 2018, betreffende de overboekingen uit 2017 en de overige bestemmingen van het rekeningresultaat 2017, vast te stellen;

- M. De volgende stukken voor kennisgeving aan te nemen:
1. Verslag van bevindingen controle jaarrekening van de accountant en de reactie van ons college hierop;
 2. Beantwoording Statenvragen over de jaarrekening c.a.

2. Doel en wettelijke grondslag

Wettelijke grondslag

- Op basis van artikel 201 van de Provinciewet bieden wij u de Rekening over 2017 ter vaststelling aan;
- In november 2003 heeft u de Verordening Accountantscontrole provincie Groningen (ex artikel 217 Provinciewet) en in april 2017 de Financiële Verordening provincie Groningen 2017 (ex artikel 216 Provinciewet) vastgesteld. In de Verordening Accountantscontrole staan onder meer eisen die aan de jaarlijkse accountantscontrole worden gesteld. De goedkeurings- en rapporteringstolerantie voor de controle op de jaarrekening zijn op 13 december 2017 vastgesteld. Dit heeft als uitgangspunt gediend voor de door de accountant uitgevoerde controlewerkzaamheden. De accountant controleert de jaarrekening en geeft op basis hiervan een verklaring waarin hij een oordeel geeft over de rechtmatigheid van financiële rechtshandelingen en het getrouwe beeld van zowel de baten en lasten als de grootte en de samenstelling van het vermogen;
- Artikel 196 lid 1 van de Provinciewet stelt dat besluiten tot wijziging van de begroting uiterlijk tot het eind van het begrotingsjaar genomen kunnen worden. Daarom is alleen voor het jaar 2018 een begrotingswijziging opgenomen. In onderdeel 6.2.4.2 van deze voordracht gaan wij nader in op de bestemming van het rekeningresultaat 2017.

Stelselwijziging subsidies

In de Rekening 2017 is de stelselwijziging voor subsidieasten verwerkt. Met een tweetal besluiten is deze stelselwijziging aan Provinciale Staten voorgelegd en conform besloten:

- Voordracht 50/2017: Vaststelling van de Nieuwe systematiek verantwoording subsidieasten en wijziging van de Begrotingen 2017 en 2018;
- Voordracht 51/2017: Aanpassing van de Financiële verordening provincie Groningen 2017.

Meer informatie hierover is opgenomen in deel 4 van de Rekening 2017.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient de geactualiseerde grondexploitatie vastgesteld te worden door Provinciale Staten, alvorens deze in de jaarrekening kan worden verwerkt. Met onze accountant is daarom afgesproken dat de Grondexploitatie Blauwestad 2018 vóór besluitvorming door uw Staten over de Jaarrekening 2017 ter vaststelling wordt aangeboden. De GREX Blauwestad 2018 ligt vertrouwelijk ter inzage in de Statenkast.

3. Procesbeschrijving en planning

In het najaar van 2016 heeft u de Begroting voor het jaar 2017 vastgesteld. Vervolgens rapporteerden wij u via de Voorjaarsnota (juli 2017), de Najaarsnota (oktober 2017) alsmede via de digitale monitor over de uitvoering ervan. Bij de rekening wordt nu verantwoording afgelegd over de realisatie van het voorgenomen beleid, de daarvoor uitgevoerde activiteiten en de besteding van de middelen. Met de vaststelling van de Rekening 2017 wordt het jaar 2017 in de P&C-cyclus afgesloten.

Het bijlagenboek bij de rekening bevat naast een aantal verplicht voorgeschreven bijlagen een aantal rapportages waarvan uw Staten besloten hebben deze te betrekken bij het traject van de jaarrekening.

In uw vergadering van 30 mei 2018 zal de Rekening 2017 worden behandeld.

4. Begroting

In deze voordracht stellen wij een 7^e wijziging van de Begroting 2018 voor waarmee middelen beschikbaar worden gesteld in het begrotingsjaar 2018.

5. Inspraak/participatie

Niet van toepassing.

6. Nadere toelichting

In deze paragraaf gaan wij eerst in op de Grondexploitatie Blauwestad. Daarna gaan we in op de Rekening 2017. Tenslotte komt de rapportage over onze dienstverlening 2017 (voorheen Burgerjaarverslag) aan de orde.

6.1 Grondexploitatie Blauwestad (GREX)

Historie (2016):

In 2016 is – vanwege nieuwe BBV-wetgeving – de looptijd van de GREX teruggebracht van 35 naar 20 jaar. Dit leidde tot een voorfinanciering van kosten ad € 36,97 miljoen die later wordt terugverdiend. Voor de voorfinanciering van deze kosten hebben we in de Rekening 2016 een voorziening Blauwestad opgenomen van € 36,97 miljoen. Deze voorziening is voorgefinancierd uit de reserve Compensatie dividend Essent.

Ontwikkelingen 2017:

We zijn verheugd te kunnen constateren dat het goed gaat met de uitgifte van kavels in Blauwestad. In 2017 overtreft de realisatie van verkochte kavels (66 stuks) ruimschoots de planning (26 kavels). Dit mooie resultaat heeft ervoor gezorgd dat de voorziening Blauwestad met circa € 3,1 miljoen kan worden verlaagd. De verlaging van € 3,1 miljoen zal ten gunste komen van de reserve Compensatie dividend Essent.

BBV-verslaggevingsregels:

Vanuit de BBV-verslaggevingsregels is het noodzakelijk om jaarlijks de Grondexploitatie te actualiseren. Ernst & Young Real Estate Advisory Services (EY REAS) heeft onze Grondexploitatie 2018 onafhankelijk getoetst en heeft tevens aangegeven dat wij voor Blauwestad de looptijd kunnen handhaven op 20 jaar (richttermijn vanuit de BBV is 10 jaar), conform de looptijd van de Grondexploitatie 2017. Hieraan liggen de volgende argumenten ten grondslag:

1. Er zijn ontwikkelovereenkomsten afgesloten met een aantal ontwikkelaars. Gegeven het feit dat deze overeenkomsten nog een potentiële uitgiftecapaciteit van afgerond 120 projectwoningen vertegenwoordigen komt dit overeen met het aantal woningen voor de komende 4 à 5 jaar, zoals voorzien in de grondexploitatie. Daarnaast zijn er nieuwe gesprekken met ontwikkelaars gaande waaruit blijkt dat een mogelijke totale uitgiftepotentie voor 134 projectkavels aanwezig is. Hiermee wordt een bepaalde mate van zekerheid voor de komende 6 jaar gerealiseerd.
2. Na het verstrijken van de eerste 10-jaarstermijn (eind 2027) is reeds 78% van de totale nog te realiseren kosten gemaakt. Het grootste deel van de nog te realiseren kosten na 2027 (75%) is gerelateerd aan VTU (voorbereidingskosten, toezichtkosten en uitvoeringskosten) en transactiekosten (notariskosten e.d.). Het risico op een toenemende boekwaarde zonder parallele verkopen is hiermee beperkt. Ook geldt dat er voornamelijk opbrengsten zijn geprognoseerd na eind 2027, en dat deze middels het niet toepassen van opbrengstindexatie voldoende worden beheerst.
3. Het plan heeft een resterende uitgifteopgave van 1.234.402 m² (netto) grond. Deze grond wordt uitgegeven middels een viertal deelprojecten (Havenkwartier, Park, Riet en Wei). Er wordt momenteel in alle deelgebieden grond uitgegeven en bovendien worden thans ook kosten gemaakt. Wanneer de 10-jaarstermijn wordt toegepast, zal het project slechts voor een beperkt deel tot ontwikkeling zijn gebracht waardoor sprake zal zijn van een kwalitatief zwak ontwikkeld gebied. Vanuit maatschappelijk oogpunt is dit niet wenselijk.

EY REAS heeft vastgesteld dat bovenstaande argumenten voor ons verdedigbaar zijn en ons derhalve in staat stellen gemotiveerd af te wijken van de richttermijn van 10 jaar voor de grondexploitatie 2018 Blauwestad. Wij merken hierbij op dat de aanwezigheid van voldoende ontwikkelovereenkomsten, de huidige positieve verkoopresultaten, het plan Havenkwartier en het feit dat wij bij verschillende parameters (inflatiepercentage en opbrengstenpercentage) aan de voorzichtige kant ramen, essentiële argumenten vormen voor het afwijken van de 10-jaarstermijn.

6.2 Rekening 2017

De Rekening 2017 bestaat uit de volgende vier delen:

1. 2017 in vogelvlucht;
2. Programmaverantwoording;
3. Paragrafen;
4. Jaarrekening.

Hierna gaan wij per deel in op enkele aandachtspunten.

6.2.1. Inleiding en 2017 in vogelvlucht

Met een infographic is aangegeven welke onderwerpen voor ons prioriteit hadden in 2017. Tevens blikken wij in dit deel terug op de belangrijkste hoogtepunten van het afgelopen jaar.

6.2.2. Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat uit acht programma's, die opgedeeld zijn in deelprogramma's. Ieder programma begint met een terugblik op de prioriteiten uit 2017. Vervolgens is bij de deelprogramma's een verantwoording opgenomen van de voorgenomen prestaties. Ook enkele reguliere activiteiten zijn verantwoord in de Rekening 2017 mits ze specifiek zijn voor 2017 en/of een relatie hebben met het collegeakkoord. Aan het slot van ieder deelprogramma hebben we de lasten en baten opgenomen inclusief een verschillenanalyse.

Doelenboom

De doelenboom is niet opgenomen in de Rekening 2017 omdat de rekening betrekking heeft op één jaarschijf en de doelenboom meerjarig van aard is.

Indicatoren

Bij de Begroting 2018 hebben wij een kwaliteitsslag doorgevoerd in de indicatoren die we gebruiken binnen onze P&C-documenten. Naast het feit dat door het Rijk een aantal indicatoren verplicht zijn gesteld, hebben wij de informatie over onze eigen indicatoren verbeterd en hebben wij indicatoren gepresenteerd die er toe doen. In de Rekening 2017 is deze verbetering niet meegenomen omdat de Rekening 2017 een spiegel is van de Begroting 2017 die nog uitging van de oude indicatoren. Overigens zijn we van mening dat het verbeteren van onze indicatoren continu onze aandacht heeft.

6.2.3. Paragrafen

De paragrafen in de rekening belichten vooral de beheersmatige kant van de Programma-verantwoording. Het BBV schrijft de volgende paragrafen voor: Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Financiering, Bedrijfsvoering, Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Grondbeleid en Verbonden partijen.

Bij enkele paragrafen wordt het volgende opgemerkt:

1. De paragraaf **Weerstandsvermogen en risicobeheersing** is geactualiseerd. Ten opzichte van de Begroting 2018 zijn onderstaande vier risico's gewijzigd:
 - a. *Kredietunies (risiconummer 4): toename € 125.000*
Voor het verstrekken van een lening ad € 1 miljoen aan de Kredietunie Westerkwartier houden we rekening met het risico (12,5%) op het niet volledig terugontvangen hiervan. Hierdoor neemt het incidenteel benodigde weerstandsvermogen toe met € 125.000. Wij vullen onze Algemene reserve - onderdeel incidentele weerstandscapaciteit met hetzelfde bedrag aan uit de reserve Provinciale meefinanciering;
 - b. *Afvalbedrijven (risiconummer 7): toename € 370.000*
Wij schatten de maximale waarde van het risico Afvalbedrijven op € 27,1 miljoen (was € 24,8 miljoen). De kans van optreden schatten wij op gemiddeld 18%. Dit betekent dat het minimaal incidenteel benodigde weerstandsvermogen is berekend op € 4,9 miljoen. In de Begroting 2018 hielden we rekening met afgerond € 4,5 miljoen. Ten opzichte van de Begroting 2018 neemt het benodigde weerstandsvermogen toe met afgerond € 0,4 miljoen.
 - c. *Effecten rijksontwikkelingen en bezuinigingen (risiconummer 10): afname € 800.000*
Op basis van de voornemens van het kabinet, vastgelegd in het regeerakkoord 2017-2021, en de nu bekende economische vooruitzichten, schatten wij in dat de kans op korte termijn van

aanvullende rijksbezuinigingen vrij klein (5%) zal zijn. Tot nu toe gingen wij van een kansinschatting van 25% uit. Daarom kan het incidenteel benodigde weerstandsvermogen worden verlaagd met € 0,8 miljoen (20% van € 4 miljoen).

d. *IBOI-indexeringsverplichting (risiconummer 12): toename € 942.000*

In 2017 is conform de septembercirculaire gebleken dat de IBOI-index over 2017 1,15% bedraagt. Bij de Voorjaarsnota 2018 wordt voorgesteld de stelposten voor de jaren 2018 t/m 2023 te verhogen om daarmee een indexering van 1,15% in de komende jaren te kunnen dekken. Het risico bestaat echter dat de IBOI hoger zal zijn dan het uitgangspunt van 1,15% in de ramingen. Het risico is gewaardeerd door een scenario door te rekenen met een IBOI van 1,45% in de komende jaren. Dit leidt tot een extra indexeringslast van € 2,7 miljoen. Bij een kans van optreden van 50% leidt dit tot een minimaal benodigd weerstandsvermogen van € 1,3 miljoen. Het risico tot nu toe werd gecalculeerd op € 0,4 miljoen. Het incidenteel benodigde weerstandsvermogen neemt daarmee dus toe met € 0,9 miljoen.

Ten aanzien van Afvalbedrijven merken wij nog het volgende op. Op 19 maart 2018 is geconstateerd dat een tank bij de inrichting van North Refinery lekt. Kort na die constatering is in opdracht van de curator een lekbak geplaatst teneinde te voorkomen dat de lekkende inhoud een bodemverontreiniging veroorzaakt. De staat van het lekkende onderdeel van de tank is dusdanig, dat reparatie de kans op het toenemen van de lekkage vergroot. Dit betekent dat het noodzakelijk is om de inhoud van de tank af te voeren en te verwerken en om vervolgens de tank te reinigen, zodat de tank geen milieurisico's meer veroorzaakt. Om dit alles te kunnen bewerkstelligen heeft de curator ons verzocht om hiervoor € 163.350 (incl. btw) beschikbaar te stellen bij wijze van boedelschuld. Gelet op het feit dat met de lekkende tank majeure risico's aan de orde zijn voor mens en milieu, zijn wij genoodzaakt om de middelen beschikbaar te stellen en hiertoe een overeenkomst te sluiten met de curator. Hierbij hebben wij aangenomen dat de curator alleen het btw-deel ad € 28.350 kan terugbetalen. De boedel van North Refinery is immers leeg en er worden geen grote inkomsten verwacht. In het kader van de Najaarsnota 2018 wordt u gevraagd om een besluit te nemen om de kosten inzake "North Refinery" te dekken ten laste van de Algemene reserve - onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit.

Het totaal aan risico's komt met deze actualisatie uit op € 19,2 miljoen (exclusief risico's revolverende fondsen). Beschikbaar is € 16,0 miljoen zodat het tekort € 3,2 miljoen bedraagt. Gelet op het feit dat dit een afwijking betreft van meer dan 10% van de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit, dient conform onze beleidslijn de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit binnen de Algemene reserve te worden aangevuld. Wij stellen voor het tekort als volgt aan te vullen:

1. € 0,6 miljoen uit de reserve Bodemsanering. Conform onze beleidslijn dienen risico's in eerste instantie te worden gedekt uit de reguliere programma-/projectbudgetten.

2. € 2,1 miljoen uit het rekeningresultaat 2017.

Het resterende bedrag van € 0,5 miljoen komt in 2019 beschikbaar door een bijdrage uit het budget provinciale meefinanciering voor de dekking van het risico van de aanleg van snel internet in de buitengebieden.

2. In de paragraaf **Bedrijfsvoering** wordt o.a. ingegaan op de bedrijfsvoeringsopgaven waarvoor in de Integrale Bijstelling 2015 middelen beschikbaar gesteld zijn. In deze paragraaf komen wij ook terug op de onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid. In 2017 is onderzoek verricht naar de effectiviteit en efficiency van verleende subsidies gericht op leefbaarheid, natuur en duurzame ontwikkeling.
3. In de paragraaf **Lokale heffingen** wordt bij het overzicht van de diverse heffingen conform BBV-regelgeving in 2017 voor het eerst ook in de jaarrekening de mate van kostendekkendheid inzichtelijk gemaakt. De gerealiseerde baten mogen de ter zake gerealiseerde lasten in principe niet overschrijden. Per verordening wordt dat in de deelparagraaf 4.4 Overige heffingen inzichtelijk gemaakt. Daarbij is voor het onderdeel Wabo-leges in 2017 sprake van meeropbrengsten van € 1,1 miljoen. Deze meeropbrengsten als gevolg van de vergunningen van een viertal windparken worden gestort in de egalisatiereserve Wabo en zijn daarmee beschikbaar voor het opvangen van schommelingen in de opbrengsten in de komende jaren. In de loop van 2018 zal een onderzoek worden gestart naar de kosten gemoeid met de Wabo-vergunningverlening in de komende jaren. Eventuele consequenties voor de omvang van de

reserve en/of de tarieven voor de Wabo-vergunningverlening zullen aan de uitkomsten worden gekoppeld. Het is de bedoeling om deze consequenties bij de Najaarsnota 2018 inzichtelijk te hebben.

6.2.4. Jaarrekening

Dit deel bestaat voornamelijk uit de rekening van baten en lasten over 2017, de balans per ultimo 2017, inclusief de waarderingsgrondslagen en de toelichtingen. De accountant richt zich primair op de jaarrekening.

6.2.4.1. Rekeningresultaat 2017

Het resultaat wordt als volgt bepaald:

- Eerst bepalen we het saldo van de lasten en baten van alle programma's;
 - Dit saldo corrigeren we met de gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
 - Hetgeen resteert is het gerealiseerde resultaat;
 - Het gerealiseerde resultaat wordt vervolgens bestemd via deze voordracht (zie paragraaf 6.2.4.2).
- In tabel 1 lichten wij de resultaatbepaling cijfermatig toe. In die tabel hebben we ook aangegeven welke tien belangrijkste afwijkingen het resultaat verklaren. In deel 4 van de Rekening 2017 hebben wij de betreffende afwijkingen inhoudelijk toegelicht.

Tabel 1: Resultaat 2017

RESULTAAT	rekening 2016	primitieve begroting 2017	begroting 2017 na wijziging	rekening 2017	verschil
Totaal lasten	465.633.318	287.623.782	439.477.003	453.607.288	-14.130.285
Totaal baten	505.911.332	291.008.561	355.757.256	389.549.934	33.792.678
Totaal saldo van baten en lasten	40.278.014	3.384.779	-83.719.747	-64.057.354	19.662.393
Stortingen in reserves	160.246.054	30.106.245	145.143.461	170.621.791	-25.478.330
Onttrekkingen aan reserves	86.869.173	28.721.466	228.863.208	241.236.659	12.373.451
Saldo mutaties op reserves	-73.376.881	-1.384.779	83.719.747	70.614.868	-13.104.879
Gerealiseerd resultaat	-33.098.867	2.000.000	0	6.557.514	6.557.514

De 10 belangrijkste afwijkingen (na verrekening met reserves)

1. Overboeking kredieten 2017-2018 (via bestemming rekeningresultaat)	2.728.700
2. Afwikkelingsresultaat projecten wegen en waterwegen	2.503.575
3. Koerswinst verkoop NWB-obligaties	1.405.000
4. Vrijval voorziening Friciekosten	1.150.307
5. Hogere kosten milieubedrijven: North Refinery en Talen Recycling	-911.833
6. Lager rendement garantieproduct	-746.395
7. Vrijval voorziening APPA	701.507
8. Hogere apparaatskosten	-662.951
9. Afwikkeling voorgaande jaren	428.418
10. Vormen voorziening vordering bestuursdwang en dwangsommen	-422.000
Totaal 10 belangrijkste afwijkingen	6.174.327
Overige afwijkingen	383.187
Gerealiseerd resultaat	6.557.514

Het gerealiseerde resultaat bedraagt afgerond € 6,6 miljoen voordelig. In paragraaf 6.2.4.2 lichten wij toe op welke wijze wij dit resultaat willen bestemmen.

6.2.4.2. Bestemmings- of dekkingsvoorstellen, inclusief toelichting

Hierna - in tabel 2 - hebben we de bestemmings- of dekkingsvoorstellen opgesomd en toegelicht.

Tabel 2: Voorgestelde bestemmingen

	Bedrag
a. Overboekingen categorie 2	2.728.700
b. Resultaat voortijdige verkoop NWB obligaties naar Algemene reserve	1.270.750
c. Milieubedrijven: North Refinery en Talen Recycling t.l.v. weerstandsvermogen Alg. reserve	-911.833
d. Voorziening IFG BV t.l.v. gespaarde middelen Alg. Reserve	-425.695
e. Koningsdag 2018 (Voordracht 4/2018)	185.000
f. Aanvulling weerstandsvermogen (Algemene reserve)	2.100.000
g. Restant voorziening Friciekosten naar reserve AKP	1.150.307
h. Aanvulling stamkapitaal (Reserve Compensatie dividend Essent)	460.285
Totaal bestemmingsvoorstellen	6.557.514

Rekening houdend met deze bestemmings- of dekkingsvoorstellen is er geen vrij besteedbaar resultaat.

a. Overboeking categorie 2 € 2.728.700

Het totaal aan over te boeken middelen bedraagt € 10,7 miljoen, verdeeld over drie categorieën. Hiervan verloopt € 2,7 miljoen via de resultaatbestemming en € 8,0 miljoen via de reserve Overboeking kredieten. De onderstaande tabel geeft een nadere verdeling van de over te boeken kredieten.

Categorie	direct naar res.	via rek.resultaat	Totaal
Overboekingen categorie 1	€ 10.515.700		€ 10.515.700
Overboekingen categorie 2		€ 2.728.700	€ 2.728.700
Overboekingen decentralisatie-uitkeringen	€ -2.521.900		€ -2.521.900
Totaal	€ 7.993.800	€ 2.728.700	€ 10.722.500

Cat. 1 = structurele overboekingen / Cat. 2 = incidentele overboekingen

Structurele overboekingen (categorie 1)

Deze categorie heeft betrekking op meerjarige programma's of projecten, waarover eerder door uw Staten is besloten dat de middelen beschikbaar blijven tijdens de duur van het programma, project of activiteit. Deze middelen blijven via de bestemmingsreserve 'Overboeking kredieten' beschikbaar.

Incidentele overboekingen (categorie 2)

Deze overboekingen zijn verbonden aan toezeggingen die vertraging in de uitvoering oplopen. Het gaat hierbij om 9 overboekingsvoorstellen met een totaalbedrag ad € 2,7 miljoen. Hieronder zijn de betreffende overboekingen weergegeven.

Overboekingsvoorstel	Bedrag
1. Geur-app	€ 136.000
2. Uitvoeringsagenda duurzaamheid	€ 104.300
3. Energiebesparing ODG gemeenten	€ 83.000
4. Radarvoorziening Eemshaven	€ 600.000
5. Kadewerken Noord-Willemskanaal	€ 1.406.900
6. Acquisitie Noord-Nederland	€ 100.400
7. Leven-lang-lerenfonds	€ 70.100
8. Patiënten- en cliëntenorganisaties	€ 36.100
9. Uitvoeringsprogramma externe veiligheid	€ 191.900
Totaal	€ 2.728.700

Vanwege de nieuwe systematiek voor overboekingen - waarbij we voortaan het Nee-tenzij principe hanteren - kunnen de niet bestede middelen voor Bouwheerschap ad € 250.000 niet overgeboekt worden naar 2018. Wel is het relevant te vermelden dat in 2018 mogelijk aanvullende middelen beschikbaar moeten komen voor de dekking van plannen die op dit moment worden uitgewerkt. Op

basis van die uitwerking komen wij in de Najaarsnota 2018 zonodig met een voorstel tot verhoging van het budget voor Bouwheerschap.

Decentralisatie-uitkeringen (categorie DU)

De overboekingen decentralisatie-uitkeringen betreffen overboekingen waarvan uw Staten reeds eerder hebben besloten deze beschikbaar te houden voor het oorspronkelijke doel. Het negatieve saldo wordt veroorzaakt door het qua jaarschijf naar voren halen van de middelen voor RIG (Regionale Investeringssteun Groningen).

Begrotingswijziging

Wij hebben mandaat om de over te boeken middelen in categorie 1 en decentralisatie-uitkeringen reeds in de begroting voor de jaren 2018 en 2019 te verwerken ten laste van de bestemmingsreserve Overboeking kredieten. De overboekingsvoorstellen in categorie 2 zijn opgenomen in de aan deze voordracht toegevoegde begrotingswijziging.

Historisch overzicht Overboeking kredieten

Het verloop van de overboeking van kredieten gedurende de jaren 2011 tot en met 2017 blijkt uit de volgende opstelling (bedragen *inclusief* directe overboekingen).

Tabel: Overzicht overboeking kredieten 2011 t/m 2017

Jaar	Bedrag	% van de begroting ¹⁾
2011-2012	€ 11.585.000	2,9%
2012-2013	€ 23.398.000	5,1%
2013-2014	€ 24.566.000	5,4%
2014-2015	€ 21.054.000	4,4%
2015-2016	€ 10.612.000	2,1%
2016-2017	€ 24.885.000	5,2%
2017-2018	€ 15.538.000	3,5%
Gemiddelde over 7 jaar	€ 18.805.000	4,1%

¹⁾ Totale lasten begroting met uitzondering van stortingen in reserves

Het totaal van de overboekingsvoorstellen ligt beneden het gemiddelde van de afgelopen jaren. De daling in het totale over te boeken bedrag van 2017 naar 2018, ten opzichte van een jaar eerder, wordt veroorzaakt door lagere overboekingen in de categorie Decentralisatie-uitkeringen.

b. Resultaat voortijdige verkoop NWB-obligaties € 1.270.750

Bij de voortijdige verkoop van de NWB-obligaties van in totaal € 10,0 miljoen is een koerswinst gerealiseerd van € 1,4 miljoen. Bij de Najaarsnota 2017 is besloten om het incidentele voordeel bij de Rekening 2017 ten gunste te laten komen van de Algemene middelen ter dekking van de lagere rentebaten in de komende jaren tot en met 2022. Wij stellen nu voor de koerswinst voor een bedrag van € 1,3 miljoen toe te voegen aan de Algemene reserve voor de dekking van de toekomstige rentederving 2018 tot en met 2022. Het verschil tussen de € 1,4 miljoen en de € 1,3 miljoen is de rentederving 2017 die reeds verwerkt is in het rekeningresultaat 2017.

c. Milieubedrijven: North Refinery en Talen Recycling -/- € 911.833

In het kader van de handhaving bij North Refinery hebben wij voor € 306.752 aan kosten gemaakt voor o.a. juridische ondersteuning, monsternamen en extra toezicht. Daarnaast hebben we de in 2016 getroffen voorziening voor tank 301 opgehoogd met € 30.000. In totaliteit bedroegen de kosten in 2017 € 336.752. Daartegenover staan baten ad € 44.127 wat betrekking heeft op de verkoop van verkochte onderdelen (de ontmantelde installaties). Per saldo wordt een bedrag ad € 292.625 gedekt uit het weerstandsvermogen binnen de Algemene reserve.

Voor de handhaving bij Talen Recycling hebben wij voor € 619.208 aan kosten gemaakt voor de uitvoering van de bestuursdwang. Wij stellen voor om de kosten inzake de bestuursdwang te dekken ten laste van het weerstandsvermogen binnen de Algemene reserve.

d. Voorziening Investeringsfonds Groningen (IFG) -/- € 425.695

Op grond van het BBV dienen deelnemingen te worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Uit de jaarrekening 2017 van het IFG blijkt dat over 2017 een verlies is gerealiseerd van € 425.695. Dit verlies is enerzijds ontstaan door het treffen van een voorziening voor

aangegane participaties en anderzijds door hogere kosten (o.a. fondsbeheer, commissariskosten, accountantskosten en overige beheerkosten) dan opbrengsten (rente- en provisiebaten). Gelet op de afwaardering 2016 en het verlies over 2016 is de marktwaarde van de deelneming in IFG lager dan de boekwaarde. Daarom is een voorziening in de jaarrekening opgenomen van € 980.365. Dit bestaat uit het bedrag van 2015, 2016 en 2017.

Het verlies door hogere kosten dan opbrengsten wordt door ons gezien als een tijdelijk verlies. Immers pas bij exits uit ondernemingen worden opbrengsten gerealiseerd. Aangezien deze exits vaak pas na 5 tot 7 jaar plaatsvinden zullen gedurende deze periode de kosten hoger zijn dan de opbrengsten en is het de verwachting dat het IFG de komende jaren verlies zal maken. Consequentie voor de provincie is dat de verliezen gedurende deze periode in eerste instantie leiden tot ophoging van de voorziening op de deelneming IFG BV op onze balans. De ophoging van de voorziening zal worden gedekt uit de geormerkte middelen binnen de Algemene reserve specifiek voor IFG BV. Vanaf 2014 wordt de Algemene reserve in een periode van 7 jaar vanuit het krediet Provinciale meefinanciering verhoogd met € 8 miljoen. Wij stellen voor de voorziening van € 425.695 te dekken ten laste van de Algemene reserve.

Op het moment dat weer winst wordt gemaakt zal de voorziening worden verlaagd ten gunste van de Algemene reserve. Tussentijds worden uiteraard de ontwikkelingen met betrekking tot de voorziening en de ruimte binnen de geormerkte gelden in de Algemene reserve gevolgd. Mocht blijken dat de ruimte niet toereikend is dan komen wij hierop terug.

e. Koningsdag 2018 (Voordracht 4/2018) € 185.000

Door middel van Voordracht [4/2018](#) hebben uw Staten ingestemd met het beschikbaar stellen van een éénmalige bijdrage van € 450.000 voor de viering van Koningsdag 2018 in de stad Groningen. Hiervan wordt € 185.000 gedekt uit het rekeningresultaat 2017. De resterende dekking komt uit de Algemene middelen (€ 215.000; 5e begrotingswijziging 2018) en uit een herprioritering binnen de kredieten 2018 Groningen Promotie en Evenementen (elk € 25.000).

f. Aanvulling weerstandscapaciteit (Algemene reserve) € 2.100.000

Zoals in paragraaf 6.2.3 aangegeven, moet de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit binnen de Algemene reserve bij de Rekening 2017 verhoogd worden met € 2,7 miljoen. Vanuit het rekeningresultaat 2017 wordt € 2,1 miljoen aangevuld.

g. Restant voorziening Friciekosten naar reserve AKP € 1.150.307

In de paragraaf Bedrijfsvoering van de Rekening 2017 hebben we toegelicht dat het handhaven van de voorziening Friciekosten niet meer goed past binnen de kaders van het BBV. Wij stellen voor de vrijgevallen middelen ad € 1,2 miljoen toe te voegen aan de reserve AKP. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de middelen beschikbaar blijven voor de (financiële) afronding van de bezuinigingstaakstelling 2011-2015. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.

h. Aanvulling Stamkapitaal (Reserve Compensatie dividend Essent) € 460.285

In de Voorjaarsnota 2017 is de dekking van de investering in de toekomst van Groningen Airport Eelde en het bijbehorende compensatiepakket vastgesteld. Besloten is om de bijdrage uit het stamkapitaal ad € 14,8 miljoen weer aan te vullen uit toekomstige rekeningresultaten. Vanuit het Rekeningresultaat 2017 is hiervoor afgerond € 0,5 miljoen beschikbaar.

6.2.4.3. Nieuw beleid/aanvullende bestedingsvoorstellen

Tot en met de Najaarsnota 2017 is een bedrag van € 15,2 miljoen beschikbaar gekomen voor nieuw beleid/aanvullende bestedingsvoorstellen. De specificatie van dit bedrag is opgenomen als bijlage in het bijlagenboek bij de Rekening 2017.

In tabel 7 is de verdeling van de € 15,2 miljoen over de programma's weergegeven, alsmede de dekking hiervan. Uit de tabel blijkt dat niet alle middelen in 2017 besteed zijn. De middelen worden naar verwachting de komende periode besteed. De toelichtingen op de doorgeschoven middelen zijn onderdeel van deel 2 van de rekening. Via onze P&C-documenten voegen wij de doorgeschoven middelen weer toe aan de begroting van het betreffende jaar.

Tabel 7: Gecomprimeerd overzicht nieuw beleid/aanvullende bestedingsvoorstellen

Omschrijving	Budget 2017	Besteed	Door geschoven naar latere jaren	Vrijval
1. Ruimte en water	1.250.000	0	1.250.000	0
2. Milieu en energie	1.450.758	385.943	1.064.815	0
3. Platteland en natuur	2.010.000	746.176	1.263.824	0
4. Bereikbaarheid	400.000	400.000	0	0
5. Economie	6.898.400	5.024.598	1.873.802	0
6. Cultuur en maatschappij	2.273.080	562.789	1.697.206	13.085
7. Openbaar bestuur	268.600	76.710	191.890	0
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	605.032	573.032	32.000	0
Totaal	15.155.870	7.769.248	7.373.537	13.085
Dekking				
Ten laste van programmakosten	1.975.758	1.012.819	961.233	1.706
Ten laste van bestemmingsreserves	1.083.000	555.171	526.894	935
Algemene reserve (herschikking begrotingsruimte)	262.000	134.307	127.467	226
Flexibel budget 2017	11.835.112	6.066.951	5.757.943	10.218
Totaal	15.155.870	7.769.248	7.373.537	13.085

6.2.4.4. Verslag van bevindingen controle jaarrekening 2017 van de accountant

Op het moment dat wij de Rekening 2017 aangeboden hebben aan uw Staten, was onze accountant Ernst & Young (EY) nog bezig met het afronden van zijn controlewerkzaamheden en het opstellen van het verslag van bevindingen. Dit verslag van bevindingen zal separaat aan u worden aangeboden inclusief onze reactie hierop.

6.3 Paasrapport Dienstverlening 2017

Een burgerjaarverslag van de commissaris van de Koning is niet in de vorm zoals voorgaande jaren opgesteld, mede omdat het niet meer wettelijk verplicht is. Toch is dienstverlening van de organisatie van belang en de commissaris heeft aangegeven daarover te willen blijven rapporteren. Daarom is op de provinciale website onder 'Paasrapport Dienstverlening 2017' een rapportage opgenomen van de resultaten over 2017. Via [deze link](#) is de rapportage te bereiken. Wij constateren uit de rapportage dat de cijfers over onze dienstverlening goed zijn, ondanks dat het op onderdelen beter kan. Wij zijn dan ook tevreden over de gerapporteerde cijfers.

7. Geheimhouding

De Grondexploitatie Blauwestad 2018 ligt vertrouwelijk ter inzage in de Statenkast. Aangezien de grondexploitatie vertrouwelijke informatie over de bedrijfsvoering bevat, leggen wij u op grond van artikel 25 van de Provinciewet geheimhouding op voor bovengenoemde informatie en stellen u voor om deze opgelegde geheimhoudingsplicht in uw vergadering te bekrachtigen. Al eerder hebben uw Staten bekrachtigd dat de Grondexploitatie Blauwestad 2018 vertrouwelijk behandeld dient te worden.

8. Voorstel

Wij stellen u voor het in ontwerp bij deze voordracht gevoegde besluit vast te stellen.

Groningen, 17 april 2018.

Gedeputeerde Staten van Groningen:

F.J. Paas , voorzitter.

H.J. Bolding , secretaris.

Behandeld door : H.A. Boeijen
Telefoonnummer : 050-316 4396
e-mail : h.a.boeijen@provinciegroningen.nl

Bijlagen bij de voordracht

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	Rekening 2017 + Bijlagenboek	Voordracht
2	Grondexploitatie Blauwestad 2018	(vertrouwelijk ter inzage in de Statenkast)

Provinciale Staten van Groningen:

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 april 2018, nr. 2018-025551, FC;

Gelet op:

- artikel 201 van de Provinciewet
- de Verordening Accountantscontrole provincie Groningen (ex artikel 217 Provinciewet) en
- de Financiële Verordening van de provincie Groningen 2017 (ex artikel 216 Provinciewet);

Besluiten:

- A. De Grondexploitatie (GREX) Blauwestad 2018 vast te stellen en de looptijd te handhaven op 20 jaar. Op basis van de GREX Blauwestad 2018 verlagen we de voorziening Blauwestad met € 3.109.000. Deze vrijval komt ten gunste van de reserve Compensatie dividend Essent;
- B. Op grond van de Provinciewet de geheimhouding te bekrachtigen van de GREX Blauwestad 2018 die ter inzage in de Statenkast ligt;
- C. In verband met het overboeken van kredieten van 2017 naar 2018 € 2.728.700 toe te voegen aan de Algemene reserve. Hiermee blijven deze middelen overeenkomstig het oorspronkelijke doel beschikbaar;
- D. De kosten als gevolg van de handhaving bij North Refinery ad € 292.625 en Talen Recycling ad € 619.208 te dekken ten laste van de Algemene reserve - onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit;
- E. De koerswinst bij de voortijdige verkoop van de NWB-obligaties voor een bedrag van € 1.270.750 toe te voegen aan de Algemene reserve voor de dekking van de toekomstige rentederving 2018 tot en met 2022;
- F. Het nadeel van € 425.695 als gevolg van het treffen van een voorziening voor het Investeringsfonds Groningen B.V. te dekken uit de Algemene reserve - onderdeel incidentele weerstandscapaciteit;
- G. Conform voordracht 4/2018 de provinciale bijdrage aan de viering van Koningsdag 2018 € 185.000 te bestemmen uit het rekeningresultaat 2017;
- H. De Algemene reserve - onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit - aan te vullen met € 2.100.000 vanuit het rekeningresultaat 2017 en met € 600.000 uit de reserve Bodemsanering;
- I. De vrijgevallen middelen uit de voorziening Fricatiekosten ad € 1.150.307 toe te voegen aan de reserve AKP voor de (financiële) afronding van de bezuinigingstaakstelling 2011-2015;
- J. Het stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent) aan te vullen met € 460.285 vanuit het rekeningresultaat 2017 conform de besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2017 (26/2017) over de investeringen in Groningen Airport Eelde en het bijbehorende Compensatiepakket;
- K. De jaarrekening 2017 vast te stellen, waarbij rekening houdend met een positief besluit over de hiervoor genoemde voorstellen onder C tot en met J geen vrij besteedbare ruimte resteert;
- L. De 7^e wijziging van de Begroting 2018, betreffende de overboekingen uit 2017 en de overige bestemmingen van het rekeningresultaat 2017, vast te stellen;
- M. De volgende stukken voor kennisgeving aan te nemen:
 1. Verslag van bevindingen controle jaarrekening van de accountant en de reactie van ons college hierop;
 2. Beantwoording Statenvragen over de jaarrekening c.a.

Groningen,

Provinciale Staten voornoemd:

, voorzitter.

, griffier.

Bijlagen bij het besluit

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	7 ^e wijziging Begroting 2018	Ontwerpbesluit
2	Rekening 2017	Rekening
3	Bijlagenboek Rekening 2017	Bijlagen bij Rekening

PROVINCIE GRONINGEN

Nr.

XX/2018
Dienstjaar: 2018
7^e wijziging

Provinciale Staten van Groningen:

BESLUITEN:

de begroting van lasten en baten
te wijzigen als volgt:

7^e wijziging begroting 2018 (Overboeking kredieten bij Jaarrekening 2017 en bestemming rekeningresultaat 2017)

Programma (naam+nr.)	Product-groep (nummer)	L of B *)	2018	2019	2020	2021
2. Milieu en energie	4400	L	€ 101.500	€ 0	€ 0	€ 0
2. Milieu en energie	4600	L	€ 138.800	€ 0	€ 0	€ 0
2. Milieu en energie	4602	L	€ 683.000	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bereikbaarheid	2100	L	€ 905.800	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bereikbaarheid	2103	L	€ 34.200	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bereikbaarheid	2900	L	€ 466.900	€ 0	€ 0	€ 0
5. Economie	6900	L	€ 100.400	€ 0	€ 0	€ 0
5. Economie	6901	L	€ 70.100	€ 0	€ 0	€ 0
6. Cultuur en maatschappij	7904	L	€ 36.100	€ 0	€ 0	€ 0
7. Openbaar bestuur	1600	L	€ 191.900	€ 0	€ 0	€ 0
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0800	L	€ 5.648.120	€ 0	€ 0	€ 0
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0800	B	€ 8.376.820	€ 0	€ 0	€ 0
	Totaal Lasten		€ 8.376.820	€ 0	€ 0	€ 0
	Totaal Baten		€ 8.376.820	€ 0	€ 0	€ 0
	Totaal Saldo		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

*) L = Lasten; B = Baten.

Toelichting op 7^e wijziging begroting 2018 (Jaarrekening 2017)

A. Overboeking kredieten

Onderstaande 9 overboekingsvoorstellen zijn verwerkt in de begrotingswijziging, bij de programma's 2. Milieu en energie tot en met 7. Openbaar bestuur. De dekking bestaat uit een onttrekking van het totaalbedrag van € 2.728.700 aan de Algemene reserve bij programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering.

Programma Milieu en energie

1. Geur-app (productgroep 4400 en 4600; bedrag € 136.000)

De ontwikkeling van de geur-app heeft vertraging opgelopen door de ontwikkeling van het in de geur-app geïntegreerde meetnet. Hierdoor zijn de middelen voor de ontwikkeling van de geur-app zoals deze beschikbaar zijn gesteld bij het GS-voorstel met zaaknummer 663313 niet in 2017 tot besteding gekomen. De geur-app en het meetnet worden in 2018 ontwikkeld. Wij hebben op 5 december 2017 (K1055) besloten de middelen beschikbaar te houden voor 2018. Wij stellen daarom voor het restant budget € 92.700 binnen het krediet Verbeterde controle Toezicht en Handhaving en meldingen, € 8.800 binnen het krediet Regiospecifiek milieubeleid en € 34.500 binnen het krediet Duurzaam bouwen voor 2018 beschikbaar te houden.

2. Uitvoeringsagenda duurzaamheid (productgroep 4600; bedrag € 104.300)

Bij de Voorjaarsnota 2016 hebben wij voor de jaren 2016 en 2017 jaarlijks € 100.000 beschikbaar gesteld voor het verankeren van duurzaamheid in alle provinciale beleidsvelden. Het uitvoeringsprogramma duurzaamheid is naar aanleiding van deze ambitie opgesteld en is eind 2016 vastgesteld. De uitvoering van het programma is in 2017 gestart met GWW-scans, trainingen, cursussen en bijeenkomsten en zal doorlopen in het jaar 2018. Verder heeft begin dit jaar een tussen evaluatie plaatsgevonden. Hier is geconstateerd dat de projecten uit het programma goed verlopen en dat we stappen maken, maar dat doorontwikkeling noodzakelijk is. Voorgesteld wordt om het restant van € 104.300 voor 2018 beschikbaar te houden voor verdere uitvoering van het programma Duurzame ontwikkeling.

3. Energiebesparing ODG-gemeenten (productgroep 4602; bedrag € 83.000)

Bij de Voorjaarsnota 2016 hebben wij extra middelen beschikbaar gesteld, voor 2016 en 2017 jaarlijks € 50.000, om het toezicht van de Omgevingsdienst Groningen (ODG) op de energiebesparing bij zowel grote als kleine bedrijven (onder bevoegd gezag) vorm te geven. Hiervoor is een nieuwe manier van toezicht houden vereist. In 2016 zijn de eerste stappen gezet om deze vorm van toezicht houden bij de ODG van de grond te krijgen. De reeds bestede middelen zijn besteed aan de vormgeving van de opdracht. In 2017 is het plan van aanpak goedgekeurd waarna een energieteam is samengesteld. Eind 2017 heeft de eerste inventarisatie van het bedrijvenbestand en bedrijfsgegevens plaatsgevonden.

In 2018 vindt een verdere intensivering plaats van dit project waarbij de middelen benodigd zijn voor o.a. (financiële) ondersteuning van gemeenten en bedrijven.

Voorgesteld wordt om de restantmiddelen ad € 83.000 over te boeken naar 2018.

4. Radarvoorziening Eemshaven (productgroep 4602; bedrag € 600.000)

Het bedrag dat beschikbaar is gesteld voor de aanschaf van een vogelradar voor de Eemshaven is nog niet besteed. Wij zijn nog bezig met de criteria over hoe, wanneer, op welke manier en met welke andere partijen zo slim mogelijk gebruik gemaakt kan worden van dit radarsysteem. In 2018 willen wij de vogelradar aanschaffen, waarna het systeem kan worden geïnstalleerd.

Programma Bereikbaarheid

5. Kadewerken Noord-Willemskanaal (productgroep 2100, 2103 en 2900; bedrag € 1.406.900)

Bij voordracht [18/2017](#) hebben uw Staten middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van kadewerken Noord-Willemskanaal en de realisatie van fase 1 van de fietsnelweg langs het Noord-Willemskanaal tussen Groningen en Assen. Een deel van de dekking bestond uit een bijdrage uit de beleidskredieten Duurzaam Veilig (€ 40.100) en het krediet Actieplan Fiets (€ 792.500). Daarnaast is o.a. € 1.504.000 uit de algemene middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de kadewerken.

Doordat de uitvoering van het project ook afhankelijk was van het beschikbaar komen van middelen bij de Voorjaarsnota 2017 kon eerst daarna het proces richting daadwerkelijke realisatie worden gestart. In 2017 is het gedeelte tussen de Van Ketwich Verschuurlaan in Groningen en de fietstunnel A28 in uitvoering genomen en voor circa 35% gerealiseerd. Dit betekent dat de uitvoering van het grootste deel van het project in 2018 gaat plaatsvinden waardoor de genoemde dekkingsmiddelen in 2017 slechts gedeeltelijk behoeft te worden aangesproken.

Wij stellen daarom voor de restantmiddelen ten behoeve van de kadewerken Noord-Willemskanaal ad € 905.800, het krediet Duurzaam Veilig ad € 34.200 en het krediet Actieplan Fiets ad € 466.900 over te boeken naar 2018 ter dekking van de investeringslasten, conform uw besluitvorming op voordracht 18/2017.

Programma Economie

6. Acquisitie Noord-Nederland (productgroep 6900; bedrag € 100.400)

De middelen zijn bij de Voorjaarsnota 2017 beschikbaar gesteld en zijn bestemd om de branding en acquisitie van Noord-Nederland verder vorm te geven. Voor de jaren 2017 en 2018 is € 200.000 per jaar beschikbaar.

Omdat de middelen pas halverwege het jaar beschikbaar kwamen, is een deel van het budget 2017 niet besteed.

In verband met een aantal meerjarige verplichtingen resteert voor 2018 slechts nog een bedrag van € 36.000. Dit is onvoldoende gelet op de reeks aan activiteiten die voor 2018 op stapel staan (waaronder aantal buitenlandse acquisitiereizen en acquisitietraject samen met Gasunie en NOC/NSF voor Olympische Spelen Tokio 2020). Om die reden stellen wij voor het restantbedrag 2017 van € 100.400 over te boeken naar 2018.

7. Leven-lang-lerenfonds (productgroep 6901; bedrag € 70.100)

In het collegeakkoord 2015-2019 hebben wij het belang van het leven-lang-lerenconcept aangegeven. Naar aanleiding daarvan hebben uw Staten € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld voor de periode 2016 tot en met 2019 (in totaal € 400.000).

Inmiddels zijn de eerste initiatieven beschikt: Top Techniek in Bedrijf, € 200.000 verdeeld over de periode 2016-2018 en Expertisecentrum Human Capital, € 9.025 in 2017. Afstemming over nadere invulling van het fonds kost meer tijd dan voorzien. Samen met de betrokken partijen zijn we aan het onderzoeken of er nog meer projecten zijn die we zouden kunnen ondersteunen of op zouden kunnen zetten.

Wij verwachten dat het nog beschikbare bedrag 2018/2019 (ca. € 190.000, inclusief de nu over te boeken € 70.100) ontoereikend zal zijn voor aanvullende initiatieven in de komende jaren. Om die reden stellen wij voor het restantbedrag 2017 van € 70.100 over te hevelen naar 2018.

Programma Cultuur en maatschappij

8. Patiënten- en cliëntenorganisaties (productgroep 7904; bedrag € 36.100)

Medio 2016 zijn wij samen met vijf zorgkoepels en Zorgbelang Groningen een herijkingstraject gestart in het kader van ons zorggebruikersbeleid. In de bestuurlijke overleggen met koepels en zorgbelang hebben wij toegezegd dat de middelen die wij beschikbaar hebben voor het zorggebruikersbeleid, en die niet via subsidiëring worden weggezet, voor het herijkingstraject behouden blijven en worden ingezet. Het is ons niet gelukt om in 2017 het herijkingstraject volledig af te ronden. Eind 2017 is er een vervolgoopdracht gegeven waarbij het traject met een afsluitende bijeenkomst in 2018 wordt beëindigd. Het is van belang dat het budget van 2017 hiervoor beschikbaar blijft. Er zijn in 2018 geen (andere) kredieten waarbinnen het traject voor wat betreft de dekking van de kosten past. De financiële verplichting is in 2017 al aangegaan en zonder overboeking staat een tekort in 2018 nu al vast.

Programma Openbaar bestuur

9. Uitvoeringsprogramma externe veiligheid (productgroep 1600; bedrag € 191.900)

Bij de Voorjaarsnota 2017 is een bedrag van € 268.600 opnieuw beschikbaar gesteld voor het uit laten voeren van zeven projecten Externe Veiligheid. Met de projecten wordt de taakuitvoering van de provincie en de gemeenten verbeterd en de gegevens op de Risicokaart geactualiseerd. In 2017 zijn niet alle projecten volledig uitgevoerd aangezien de opdrachtverlening in augustus/september 2017 heeft plaatsgevonden. Hierdoor vindt een deel van de activiteiten in 2018 plaats en daarmee ook de kosten. Wij stellen voor het bedrag van € 191.890 beschikbaar te houden voor 2018.

B. Overige bestemmingen rekeningresultaat 2017

Naast de bestemming van het rekeningresultaat 2017 ten behoeve van de overboeking van kredieten (€ 2.728.700) zijn in deze begrotingswijziging de overige bestemmingen van het rekeningresultaat 2017 verwerkt. De verwerking van deze overige bestemmingen in deze begrotingswijziging wordt hieronder kort toegelicht.

Kosten handhaving North Refinery en Talen Recycling (- € 911.833)

De kosten als gevolg van handhaving bij North Refinery en Talen Recycling zullen worden gedekt vanuit het beschikbare weerstandsvermogen binnen de Algemene reserve. In de begrotingswijziging leidt dit tot een verschuiving binnen de Algemene reserve van het weerstandsvermogen ten gunste van het rekeningresultaat 2017.

Koerswinst voortijdige verkoop NWB-obligaties

Het is de bedoeling dat deze middelen (€ 1.270.750) worden ingezet voor de dekking van de toekomstige rentederving in de jaren 2018 tot en met 2022. Omdat in de Voorjaarsnota 2018 de

volledige ontwikkeling van de financiering in de periode 2018 tot en met 2022 zal worden meegenomen, stellen wij voor deze middelen pas in het kader van de Voorjaarsnota 2018 te onttrekken aan de Algemene reserve en te verwerken in een wijziging van de Begroting 2018.

Voorziening Investeringsfonds Groningen B.V. (- € 425.695)

De middelen, die zijn benodigd voor deze voorziening, zullen worden gedekt vanuit het beschikbare weerstandsvermogen binnen de Algemene reserve. In de begrotingswijziging leidt dit tot een verschuiving binnen de Algemene reserve van het weerstandsvermogen ten gunste van het rekeningresultaat 2017.

Koningsdag 2018

In [voordracht 4/2018](#) hebben wij voorgesteld de kosten van Koningsdag 2018 tot een bedrag van € 185.000 te dekken ten laste van het rekeningresultaat 2017. Omdat vooruitlopend op de Jaarrekening 2017 deze middelen al via de 5^e wijziging van de Begroting 2018 beschikbaar zijn gesteld, hoeft de Begroting 2018 voor dit onderdeel nu niet meer te worden gewijzigd.

Voorziening Fricatiekosten (€ 1.150.307)

De voorziening Fricatiekosten wordt opgeheven. De daarin nog resterende middelen ad € 1.150.307 zijn vrijgevallen ten gunste van het rekeningresultaat 2017. In deze begrotingswijziging worden deze middelen ten laste van het rekeningresultaat 2017 toegevoegd aan de reserve AKP.

In de Voorjaarsnota 2018 komen wij met nadere voorstellen tot invulling van de in de reserve AKP beschikbare middelen.

Aanvullen weerstandsvermogen (€ 2.700.000)

Per ultimo 2017 wijkt het beschikbare weerstandsvermogen meer dan 10% af van de benodigde weerstandscapaciteit. Daarom wordt op basis van de bestaande beleidslijn het rekeningresultaat 2017 aangesproken om het beschikbare weerstandsvermogen weer zoveel mogelijk aan te vullen.

Naast een bijdrage van € 0,6 miljoen vanuit de reserve Bodemsanering, leidt de aanvulling van het weerstandsvermogen verder tot een verschuiving binnen de Algemene reserve van het rekeningresultaat 2017 ten gunste van het beschikbare weerstandsvermogen tot een bedrag van € 2,1 miljoen.

Aanvullen stamkapitaal (€ 460.285)

Voor de bekostiging van ons aandeel in de investering Groningen Airport Eelde (GAE) en het bijbehorende compensatiepakket is in de Voorjaarsnota 2017 een bedrag van € 14,83 miljoen onttrokken aan het stamkapitaal.

In de Najaarsnota 2017 is afgesproken het stamkapitaal weer aan te vullen vanuit toekomstige meevallers en daarvoor het moment van de jaarrekening te benutten. Op basis van deze afspraak wordt voorgesteld het restant van het beschikbare rekeningresultaat 2017 te gebruiken voor de aanvulling van het stamkapitaal. Dit leidt tot een toevoeging aan de reserve Compensatie dividend Essent en een onttrekking aan de Algemene reserve van € 460.285.

Voor een inhoudelijke toelichting op bovengenoemde bestemmingen verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf 6.2.4.2 van deze voordracht.